

EHLIBEYT KIMLERDIR?

Hazırlayan: Sabah Al-Talagani

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَمَّا بِنِعْمَةِ اللَّهِ تَعَالَى فَمَآ بَشَّرْنَاكَ
أَلَمْ نَجْعَلْكَ مِنَّا ذُرِّيَةً فَاتَّقِ اللَّهَ

International Media Center

Bu Eser İmam Hüseyin (a.s) Türbesi Genel Sekreterliği Uluslararası Medya Bölümü, İstanbul İmam Hüseyin Merkezi ve Alulbeyt Vakfı'nın katkılarıyla basılmıştır

EHLİBEYT KİMLERDİR?

Hazırlayan: Seyit Sabah et-Talikani

Tercüme: Mikail Gürel

Mizanpaj: Kays el-Nasravi

1. Basım 2022

Önsöz

Ehlibeyt, Peygamberin ailesi ve soyudur. Yani Resulullah (s.a.a) ve ash-abı kisadır; İslam Peygamberinin Ali ve Fatıma'dan doğan evlatlarından olan pak zürriyetidir.

İmam Hüseyin (a.s) ve Kerbela hadisesine onunla şahit olan, kardeşleri, kız kardeşleri, oğulları Peygamber zürriyesinden ve Ehlibeytten sayılmaktadır. Ehlibeyt sevgisi, Allah ve Resulünün emrettiği konulardandır. Allah Kur'an-ı Kerim'de Şura suresinin 23. ayetinde "De ki: peygamberliğime karşılık sadece yakınlarıma sevgi duymanızı istiyorum" buyurarak Ehlibeyt sevgisini Peygamberin risaletinin karşılığı saymıştır.

Peygamber de ümmetin hidayeti noktasında onların konumunu Nuh'un gemisine benzetmiştir. Ebuzer Resulullah'ın (s.a.a) şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

Benim Ehlibeytimin aranızdaki konumu, Nuh'un gemisi gibidir; ona binen kurtulmuş, ondan geri kalan ise boğulmuştur. (Biharul Envar, 23: 121, Kenzu'l Ummal 12: h. 34144.)

Rivayetlere dayalı olarak şunu net olarak ifade edebiliriz: İmamlara itaat farzdır, onları sevmek vaciptir, onlara karşı gelmek ise günahdır. Onların sevgisi üzerinde ölen kimse şehit olarak ölmüştür. Onların velayeti farz olup amellerin kabul edilmesine ve sırat köprüsünden geçiş vesile olur. Onların düşmanı Allah'ın düşmanıdır.

Ehlibeyt bizimle Allah arasında mevcut olan bağlantı halkası konumundadır; eğer bu bağlantı koparsa Allah ile olan irtibatımız kesilir. Dini bilgilerin açıklanması ve öğretilmesi konusunda onların büyük rolü vardır. Kur'an'ı tanımak ve hakikatlerini idrak etmek için on-

ların öğretilerine ihtiyacımız zaruridir. Zira onların ilmi Allah'tandır ve onlar vahyin evinde yetişmiş, Peygamber ilminin varisleridir, onlara tevessül edilir ve onlardan şefaet beklenir. En önemli görevleri, dini tahriften korumak ve bidatlerle savaşmaktır.

Peygamberin (s.a.a) Ehlibeyti annelerinin rahminden çıkıp dünyaya geldiklerinde ilk olarak Resulullah'ın kucağında yer almışlar ve o hazretin kollarında büyümüşlerdir. Dolayısıyla onlar Peygamberin oğullarıdır, etleri onun etinden ve kanları onun kanındandır.

Onlar kitabın taşıyıcıları ve Peygamber ilminin varisleridir; Nebevi eğitim gerçek manada onlar üzerinde tatbik edilmiştir ve bu eğitimin, onları insanlar için hak imamlar kıldığı konusunda şüphe yoktur. Onlar Nebevi hanenin tek adresi olup kendilerini eğitmiş olan kişinin kişiliğini yansıtan örnek insanlardırlar, bu ayrıcalıklarında hiç kimse onlara ortak olamaz. Onların üstün faziletlerine dair muhkem ayetler inmiş ve mütevatir hadisler gelmiştir.

Ehlibeyt Kimlerdir?

Onlar Resulullah'ın kızı, kadınların hanımefendisi Fatıma Zehra ve Müminlerin Emiri Ali'nin (a.s) evlatlarından olan peygamberlerin efendisi ve nebilerin sonuncusu Hz. Muhammed'in (s.a.a) zürriyeti ve ailesidir.

1. Ali b. Ebutalib (a.s)

Meşhur künyesi Ebu'l Hasan'dır. Resulullah (s.a.a) ona, secde halinde ve yüzüne toprak bulaşmış halde görünce "toprağın babası" anlamına gelen "Ebu Turab" künyesini verdi.

Peygamber (s.a.a) ona, "Emirülmüminin" lakabını verdi ve bu ünvanı ona has kılarak Müslümanlara şöyle buyurdu: "Ali'ye, "müminlerin emiri" ünvanıyla selam verin!

O, Resulullah'ın amcasının oğlu ve İslam'ı kabul eden ilk kişidir. Peygamberin veziri, vasisi, ümmeti içindeki halifesi ve aynı zamanda kızı Fatıma'nın kocası olarak damadıdır.

Fil yılından otuz sene sonra Recep ayının on üçüncü gününde Allah'ın evi Kâbe'de dünyaya geldi. Ne ondan önce ne de sonra onun dışında Kâbe'de doğmuş hiçbir çocuk olmamıştır. Bu Allah'ın, konumuna değer vermek ve derecesini yüceltmek için ona has kıldığı bir fazilettir.

Annesi, Abdu Menaf oğlu Haşim'in oğlu Esed'in kızı Fatıma'dır. Resulullah onun kucığında büyümüşü, bu yüzden onun annesi konumundaydı. İmanda öncülük etmiş kadınlardandır, Peygamberle Medine'ye hicret etti ve vefat ettiğinde Peygamber kendi gömleğiyle onu kefenledi...

2. Fatıma Zehra (s.a)

Resulullah'ın (s.a.a) halifesi Emirulmüminin Ali'nin (a.s) eşidir. Meşhur rivayete göre Bisetin beşinci yılında Cemadiyul Ahir ayının yirminci günü Mekke'de doğdu. Peygamber vefat ettiği sırada Fatıma'nın ömründen on sekiz yıl yedi ay geçmişti.

İmam Sadık'tan (a.s) şöyle rivayet edilmiştir: Fatıma'nın Allah katında dokuz ismi vardı: Fatıma, Sıddıka, Mübareke, Tahire, Zekiyye, Raziye, Merziyye, Muhaddese ve Zehra.

İmam Rıza'ya (a.s) isnat edilen bir rivayette şöyle gelmiştir: "Kızıma Fatıma ismi verilmiştir; zira noksan sıfatlardan münezze olan Allah, onu ve sevenlerini cehennem ateşinden ayırmıştır."

3. Hasan b. Ali (a.s)

Emirulmüminin Ali'yle Zehra'nın dünyaya gelen ilk evladıdır. Hicretin üçüncü yılı Ramazan ayının ortasında doğdu. Bir rivayete göre de Hicretin ikinci yılında doğmuştur. Künyesi Ebu Muhammed'dir.

Annesi Fatıma doğumunun yedinci gününde Resulullah'ın yanına geldiğinde Peygamber ona Hasan ismini verdi ve akika kurbanı olarak onun için bir koç kesti. Babası Emirulmüminin Ali'den (a.s) sonra hilafeti üstendiğinde otuz yedi yaşındaydı. Yaklaşık olarak altı ay hilafette kaldı.

İmam Hasan Medine'ye gitti ve on yıl orada kaldı. Kırk yedi yaşındayken zehirletilmiş olarak Allah'ın rahmetine kavuştu...

4. Hüseyin b. Ali (a.s)

Hicretin üçüncü yılında Şaban ayının üçünü günü Medine’de doğdu. Annesi Fatıma onu Resulullah’a getirdiğinde Peygamber ona Hüseyin ismini verdi ve onun için akıka olarak bir koç kurban etti.

Elli yedi yıl beş ay yaşadı. Ömrünün yedi yılında Resulullah’la birlikteydi, Emirulmuminin’le otuz yedi yıl ve kardeşi Hasan’la kırk yedi yıl birlikte yaşadı. İmamet süresi on yıl ve birkaç aydır. Hicri altmış bir yılında Muharrem ayının onuncu günü olan Âşura gününde öldürüldü.

5. Ali b. Hüseyin (İmam Seccad) (a.s)

Künyesi Ebu Muhammed’dir. Lakabı Zeynelabidin ve Seccad’dır. Hicri otuz sekiz yılının Cemadiyul Ahir ayının ortasında Medine’de doğdu.

Annesinin ismi Şahzenan’dır. Emirulmuminin (a.s), Hureys b. Cabir Hanefi’yi doğu tarafına vali olarak atadı. Hureys, İmam Ali’ye Yazd-cord b. Şehriyar’ın iki kızını gönderdi. O da bunlardan birini oğlu Hüseyin’e hediye etti; ondan Zeynelabidin dünyaya geldi. Diğerini ise Muhammed b. Ebubekir’e hediye etti; ondan Kasım b. Muhammed b. Ebubekir doğdu. Dolayısıyla İmam Zeynelabidin’le Kasım b. Muhammed teyze oğullarıdır.

Hicri doksan beş yılında vefat etti ve Baki mezarlığında amcası İmam Hasan’ın yanına defnedildi...

6. Muhammed b. Ali (İmam Bakır) (a.s)

Hicri elli yedi yılında Medine'de doğdu. Rivayete göre Sefer ayının üçünde dünyaya gelmiştir. Hicri yüz on dört yılının Zilhicce ayında elli yedi yaşındayken ömrünü tamamlamıştır.

Annesi İmam Hasan'ın (a.s) kızı Ümmü Abdullah Fatıma'dır. O Haşimilerden bir Haşimi ve Alevilerden bir Alevidir. Kabri Resulullah'ın Medine'sinde babası Zeynelabidin'in (a.s) ve babasının amcası Hasan b. Ali'nin yanındadır.

7. Cafer b. Muhammed (İmam Sadık) (a.s)

Hicri seksen üç yılında Rebiül Evvel ayının 17'sinde Medine'de doğdu. Hicri yüz kırk sekiz yılının Recep ayının ortasında altmış beş yaşındayken vefat etti.

Dedesı ve babasıyla Medine'de on iki yıl kaldı, dedesinin ardından babasıyla on dokuz sene ve babasından sonra kendi imamet döneminde otuz dört yıl yaşadı. İmamet döneminin bir bölümü Hişam b. Abdulmelik ve Velid b. Yezid b. Abdulmelik'in hialafetine tevafuk etmiştir. Altmış beş yaşında Medine'de vefat eden İmam Sadık (a.s) Baki mezarlığında babası, dedesi ve amcası Hasan'ın (hepsine selam olsun) yanına defnedildi.

8. Musa b. Cafer (İmam Kazım) (a.s)

Hicri yüz yirmi sekiz yılının Sefer ayının 7. günü Mekke ile Medine arasında Ebva denilen bir bölgede dünyaya geldi. Hicri yüz seksen üç senesinin Recep ayının yirmi beşinde elli beş yaşındayken Bağdat'ta Sindi b. Şahik'in zindanında şehit oldu.

İmamet süresi otuz beş yıl olmuştur. İmamete geldiğinde yirmi yaşındaydı. İmamet dönemi Ebu Cafer Mansur'un yönetiminin bir bölümü, ardından on yıl Mansur'un oğlu Mehdi'nin yönetimi, sonra bir yıl bir ay onun oğlu Hadi b. Muhammed'in yönetimi, sonra Reşit lakabıyla anılan Harun b. Muhammed'in yönetimi ile eş zamanlı olmuştur. Harun'un yönetiminden on beş yıl geçtikten sonra hazret Sindi b. Şahik'in zindanında zehirleterek şehit edildi. Bağdat'ta defnedildi.

9. Ali b. Musa (İmam Rıza)

Hicri 148 yılında Zilkade ayının 11'inde Medine'de doğdu. Annesi "Ümmülbenin" denilen bir cariyeydi ve ismi Necme idi. Abbasi halifesi Memun'un eliyle zehirlenerek şehit oldu.

10. Muhammed b . Ali (İmam Cevad) (a.s)

Hicri 195 yılının Ramazan ayında doğdu ve Hicri 220 yılının Zilkade ayının sonunda Bağdat'ta vefat etti.

Babasının ardından geldiği imamet süresi on yedi yıldır. İmamet döneminin bir bölümü Memun'un yönetiminin geriye kalan kısmına tevafuk etmiş ve Mutasım yönetiminin başlangıcında vefat etmiştir.

Annesi Subeyke isminde bir cariyedir. Ona Derre de deniliyordu. Sonra İmam Rıza ona Hayzeran ismini verdi.

Lakabı Taki, Münteceb, Cevad, Murteza'dır... Kureyş kabristanında dedesi Musa Kazım'ın arkasına defnedilmiştir.

11. Ali b. Muhammed (İmam Hadi) (a.s)

Hicri 212 yılının Recep ayının 5'inde doğmuştur. Hicri 254 yılının Recep ayında Samirra'da vefat etmiştir.

İmamet süresi otuz üç yıldır; annesi Semane isminde bir cariyedir.

Lakabı, Naki, Âlim, Fakih'tir... İmamet döneminin bir kısmı, Mutasım'ın hilafetinin bir kısmına tekabül etmiş, sonra da sırasıyla Vasik, Mütevekkil, Muntasır, Mustain ve Mutez'in yönetimleri dönemine tevafuk etmiştir. Mutezz'in hilafetinin sonlarında şehit edilmiş olan Ali b. Muhammed Samirra'daki evine defnedildi.

12. Hasan b. Ali (İmam Askeri) (a.s)

Doğumu Hicri 232 yılının Rebiu's-Sani ayının 8'inde olmuştur. Hicri 260 yılının Rebiü'l Evvel ayının 8'inde Samirra'da vefat etmiştir.

Annesi Hüdeys isminde bir cariyedir. İmameti altı yıl sürmüştür.

Lakabı Hadi, Sirac ve Askeri'dir.

13. Muhammed b. Hasan (İmam Mehdi) (a.s)

Resulullah'ın ismini ve künyesini taşımaktadır.

Lakabı: Hücçet, Kaim, Mehdi, Halef-i Salih, Sahib Zeman.

Birinci gaybeti döneminde “kutsal taraf” manasına gelen “Nahiye-i Mukadese” unvanı ile anılırdı; bu unvan Şia arasında o hazreti tanıdıkları bir parolaydı. Parola ve takiye için “El-Ğarim” diyorlar onu kastediyorlardı.

O ahir zamanda Allah'ın emriyle ortaya çıkacak, zulüm ve haksızlıkla dolmuş olan yeryüzünü hakkaniyet ve adaletle dolduracaktır...

Ehlibeytin Muhabbeti ve Velayeti Müslümanlara Farzdır

Peygamberin (s.a.a) Ehlibeyti annelerinin rahminden çıkıp dünyaya geldiklerinde ilk olarak Resulullah'ın kucağında yer almışlar ve o hazretin kollarında büyümüşlerdir. Dolayısıyla onlar Peygamberin oğullarıdır, etleri onun etinden ve kanları onun kanındandır.

Onlar kitabın taşıyıcıları ve Peygamber ilminin varisleridir; Nebevi eğitim gerçek manada onlar üzerinde tatbik edilmiştir ve bu eğitimin, onları insanlar için hak imamlar kıldığı konusunda şüphe yoktur. Onlar Nebevi hanenin tek adresi olup kendilerini eğitmiş olan kişinin kişiliğini yansıtan örnek insanlardırlar, bu ayrıcalıklarında hiç kimse onlara ortak olamaz. Onların üstün faziletlerine dair muhkem ayetler inmiş ve mütevatir hadisler gelmiştir.

Ehlibeyt: Ayetler, Hadisler ve Faziletler

Yüce Allah şöyle buyurmuştur: “Allah, ey Ehlibeyt, sizden her çeşit pisliği, suçu gidermek ve sizi tam bir temizlikle tertemiz bir hale getirmek diler. (Ahzab 33).

Tüm müfessirler bu ayetin aba altına alınmış beş kişi hakkında indiği konusunda ittifak etmişlerdir. Suyuti, “Ed-Durr'ul Mensur” kitabında bu ayetin tefsirinde “Ehlibeytten maksadın beş kişi olduğu ve başkalarının olmadığına dair” muhtelif kanallardan yirmi rivayet getirmiştir.

İbn-i Cerir Taberi, tefsirinde bu ayetin maksadının sadece onlarla sınırlı olduğunu ifade eden muhtelif isnatlarla on yedi rivayet getirmiştir. Bu hususta Peygamberin (s.a.a) şu sözü bizim için yeterlidir: “Bu ayet, beş kişi hakkında indirilmiştir: Benim hakkımda, Ali, Hasan, Hüseyin ve

Fatıma hakkında indirilmiştir.” (İbni Cerir ve Taberani).

Muhaddislerin getirdikleri rivayetlere göre bu ayet Ümmü Seleme'nin evinde nazil olmuştur. Ümmü Seleme'den şöyle nakletmişlerdir: Resulullah (s.a.a) Fatıma'ya şöyle buyurdu: Kocanı ve iki oğlunu bana getir. Fatıma onları getirdiğinde Peygamber onların üzerine Fedek yöresine ait bir abayı attı, sonra elini onların üzerine koyup şöyle dedi: “Allah'ım! Bunlar Muhammed'in Ehlibeytidir. Rahmetlerini ve bereketlerini Muhammed ve Muhammed Ailesine gönder. Şüphesiz sen övgüye şayan ve pek cömertsin.” Ümmü Seleme şöyle dedi: Bunun üzerine abayı kaldırıp ben de onlarla bir arada olmak istedim. Peygamber elimden çekerek beni engelledi ve şöyle buyurdu: Sen hayır üzeresin. (Müsned-i Ahmed, 6: 323).

Peygamber bu ayet nazil olduktan sonra altı ay boyunca sabah namazı için dışarı çıktığında Fatıma'nın evinin yanından geçer ve şöyle derdi: “Es-Salah (Namaz) Ya Ehlibeyt!.. Allah, ey Ehlibeyt, sizden her çeşit pislği, suçu gidermek ve sizi tam bir temizlikle tertemiz bir hale getirmek diler. (Müsned-i Ahmed, 2: 259).

Aktarılan rivayetlerden bu ayetin aba altındaki beş kişi hakkında indiği ve hiç kimsenin onlara ortak olmadığı anlaşılmaktadır. Ayet hasretme ve sınırlama edatı olan “innema” kelimesiyle başlamış ve mef'ul-u mutlak olan “tathira” kelimesiyle de güçlendirilmek suretiyle Ehlibeytin her türlü günahı uzak olduklarını ve Allah'ın iradesiyle her türlü eksiklikten arındırılmış olduklarını ispatlamaktadır.

Mübahele

Sana gelen asıl bilgiden sonra, kim seninle bu konuda tartışır, de ki: “Geliniz, oğullarımızı ve oğullarınızı, kadınlarımızı ve kadınlarımızı, kendimizi ve kendinizi çağıralım, sonra da lanetleşelim; Allah’ın lanetinin yalancılara olmasını dileyelim.” (Ali İmran 61).

Fahri Razi, Tefsir-i Kebir’de şu rivayeti getirmiştir: Resulullah (s.a.a) dışarı çıktığında üzerinde siyah tüylü bir aba vardı. Hüseyin’i kucağına almış, Hasan’ın elinden tutmuştu ve Fatıma Resulullah’ın arkasından, Ali ise Fatıma’nın arkasından hareket ediyorlardı. Resulullah (s.a.a) bunlara: “Ben dua ettiğimde siz “amin” deyin.” buyurdu.

Bu hâli gören Necran Hıristiyanlarının din adamı: “Ey Hıristiyan topluluğu, ben öyle (nurlu) yüzler görüyorum ki, eğer Allah’tan, dağın yerinden oynamasını isteseler, Allah onların yüzünün suyu hürmetine o dağı yerinden oynatır; (sakın) bunlarla mübahele etmeyin, yoksa helak olursunuz ve kıyamet gününe kadar artık yeryüzünde bir Hıristiyan bile kalmaz...”

Daha sonra Fahri Razi, ayetle ilgili bazı istidlaller zikretmiştir. Onlardan iki tanesi şöyledir:

Dördüncü Mesele: Bu ayet, Hasan ve Hüseyin’in Resulullah’ın iki oğlu olduğuna delalet etmektedir. Zira onlardan oğullarını çağırmasını isterken kendisi Hasan ve Hüseyin’i çağırmişti. O halde bu ikisinin onun oğulları olması gerekir. Bunu destekleyen bir diğer ayet ise Yüce Allah’ın En’am suresindeki İbrahim’in soyundan saydığı şu peygamberlerdir: Davud, Süleyman, Zekeriyya, Yahya ve İsa. Şu çok iyi biliniyor ki İsa’nın İbrahim’e mensubiyeti annesiyledir babasıyla değil.

Beşinci Mesele: Ali (a.s.), Resulullah’ın nefsi ve kendisi konumundadır. Zira bir kişi kendisini çağırılmaz. Şu halde ayette “kendimizi çağıralım” ifadesindeki maksat Ali’dir; yani o, Resulullah’ın nefsi ve kendisi gibidir, her ne kadar iki farklı bedende olsalar da Resulullah’ın kendisine en fazla benzeyen kişidir.

Anlatılanlardan anlaşılacağı üzere Peygamber (s.a.a) mübahaleye Ehlibeytiyle çıktığında Zehra'dan başka hiçbir kadını çağırmadı, iki torunundan başka oğullardan hiç kimseyi çağırmadı ve nefisini/kendisini çağırırken Ali dışında akrabalar ve ashaptan hiç kimseyi çağırmadı. Bu beyan, Ehlibeytin Allah ve Resülü nezdindeki özel konumunu ortaya koymaktadır.

Ehlibeytin Muhabbeti Vaciptir

Yüce Allah Şura suresinin 23. ayetinde şöyle buyurmuştur: De ki: Sizden, tebliğime karşılık bir ücret istemiyorum, istediğim, ancak yakınlarıma sevgidir.

Taberani ve Hâkim b. Ebu Hatem, İbni Abbas'tan şu rivayeti aktarmışlardır: (İbni Hacer de Sevaik kitabında birinci faslın 11. babında getirdiği ayetlerin 14'üncüsünün tefsirinde şöyle demiştir): Bu ayet indiğinde "Ey Allah'ın Resülü! Sevgileri üzerimize vacip olan yakınların kimlerdir?" diye sordular. Resulullah (s.a.a) şu cevabı verdi: "Ali, Fatıma ve onların iki oğludur." Gördüğümüz gibi onların sevgisi tüm ümmete farzdır. Bunu Müslim'in Sahih'inde – Kitab'ul İman bölümünde – Ali'ye isnaden getirdiği şu rivayettir: İmam Ali şöyle dedi: Tohumu yaran ve canlıları yaratana yemin ederim ki bu, Ümmi Peygamber bana ahdidir: "Beni ancak mümin olan sever ve bana ancak münafık kimse buğzeder."

İmam Şafii de şu şiiri okurdu:

Ey Resulullah'ın Ehlibeyti, sizin sevginizi Allah, indirdiği Kur'an'da farz kıldı

Size salat etmeyenin namazının kabul edilmemesi, iftiharın en büyüğü olarak yeter.

Ahmed merfu olarak şu rivayeti getirmiştir: Ehlibeyte düşmanlık eden kimse münafıktır.

Ehlibeytin Faziletleri Hakkında Ayetler

Yüce Allah Dehr/İnsan suresinde şöyle buyurmuştur: “İyiler ise, katkısı kâfur olan içecekler dolu bir kadehten içerler. Bir pınar ki Allah’ın kulları ondan içer, onu (istedikleri şekilde) fişkirtip akıtırlar. O kullar adaklarını yerine getirirler. Kötülüğü her yanı kuşatmış bir günden korkarlar...” (İnsan 5-7) Bu sure Ali, Fatıma, Hasan ve Hüseyin hakkında nazil olmuştur.

Vahidi El-Besit kitabında bu rivayeti İbni Abbas’tan nakletmiştir. Ebu İshak Salebi, Tefsir-i Kebir’de nakletmiş, İbni Mueyyid Muveffak b. Ahmed de El-Fezail kitabında getirmiş ve diğer kaynaklarda da aktarılmıştır.

* “Sizin veliniz, ancak Allah’tır ve Peygamberidir ve inananlar, namaz kılanlar ve rükû ederken zekât verenlerdir.” (Maide 55) ayetinin İmam Ali’nin rükû halindeyken yüzüğünü ihtiyaç sahibi fakire sadaka olarak verdiğinde nazil olduğu hususunda müfessirler ittifak etmişlerdir.

Bu konuda Ebu İshak Salebi’nin, Tefsir-i Kebir’de bu ayete vardığında Ebu Zer Gifari’den naklettiği şu rivayet bizim için yeterlidir. Ebuzer şöyle dedi: Resulullah’tan şu iki kulağımda duydum, eğer yalansa sağır olsunlar ve şu iki gözümle şahit oldum, eğer yalansa kör olsunlar; şöyle buyuruyordu: “Ali iyilerin rehberidir, kâfirlerin katilidir, ona yardım edene yardım edilmiş ve onu yalnız bırakan yalnız bırakılmıştır.”

* “Hep birlikte Allah’ın ipine sımsıkı sarılın. Parçalanıp bölünmeyin.” (Âli İmran 103) ayeti hakkında Salebi İmam Sadık’tan şu rivayeti aktarmıştır: İmam Sadık şöyle buyurdu: “Allah’ın “hep birlikte Allah’ın ipine sımsıkı sarılın; parçalanıp bölünmeyin” buyurduğu sözündeki “sağlam ipi” bizleriz.”

Ehlibeyt hakkında gelmiş olan Kur’an ayetleri çoktur; daha fazla bilgi edinmek isteyenler Hâfız Hâkim Hesevani Hezza Hanefi Nişaburi’nin “Şevahidu’t-Tenzil Li Kavaidi’t-Tefzil” eserine müracaat edebilirler.

Ehlibeytin Makamı Hakkında Gelen Nebevi Hadisler

Cabir b. Abdullah şöyle der: Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: Ey insanlar! Ben aranızda, kendisine tutunacağınız taktirde asla sapmayacağınız bir şey bırakıyorum: Allah'ın kitabı ve itretim Ehlibeytim. (Tirmizi ve Nesai bu rivayeti eserlerinde aktarmışlardır.)

Hasan Kenani'den şöyle dediği nakledilmiştir: Ebuzer'in Kâbe'nin kapısından tutunmuş olduğu halde şöyle dediğini duydum: Ey insanlar! Beni tanıyan tanımıştır. Tanımayan, bilsin ki ben Ebuzer'im; Resulullah'ın şöyle buyurduğunu duydum: "Benim Ehlibeytim, Nuh'un gemisi gibidir; ona binen kurtulur ve ondan geri kalan boğulur." (Hâkim, Müstedrek'inde 2: 343 bu hadisi aktarmıştır).

* İbni Abbas'tan gelen rivayete göre Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: "Yıldızlar yeryüzü ehli için boğulmaya karşı güvence oldukları gibi Ehlibeytim de ümmetim için ihtilaf karşısında güvencedir." (Hâkim bu rivayeti Müstedrek'inde getirmiştir. 3: 194)

* Ziyad b. Mutarrif'den Resulullah'ın şöyle buyurduğu nakledilmiştir: "Kim benim gibi yaşamak ve benim gibi ölmek, Rabbimin bana vadettiği ebedi cennete girmek istiyorsa benden sonra Ali'nin ve soyunun velayetine girsin. Zira onlar sizi hidayet kapısından çıkarmazlar ve sizi asla sapkınlık kapısına sokmazlar." (Mutayr, Barudi, İbni Cerir, İbni Şahin ve İbni Mende bu rivayeti getirmiştir.)

* Bera b. Azib'den şöyle nakledilmiştir: Resulullah'la (s.a.a) birlikteydik; Gadir-i Hum bölgesinde dinlenmek için indiğimizde namazın cemaatle kılınacağı duyuruldu. Resulullah için iki ağacın altı düzenlendi, Peygamber öğlen namazını kıldıktan sonra şöyle buyurdu: "Acaba bilmez misiniz ki ben sizlere kendinizden daha öncelikliyim?" Dediler: Evet, doğrudur. Bunun üzerine Ali'nin elinden tuttu ve şöyle buyurdu: "Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır; Allah'ım, onu seveni sev ve ona düşman olana düşman ol." Bera şöyle diyor: Sonra Ömer geldi ve ona şöyle dedi: "Ey Ebutalib'in oğlu, kutlu olsun sana; her mümin erkek ve kadının mevlası oldun." Bu hadis, Gadir Hadisi olarak bilinmektedir; birçok kanaldan rivayet edilmiştir. Taberi buna özgü bir eserde bu rivayetleri toplamıştır.

* İbni Abbas'tan şöyle rivayet edilmiştir: Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: “Ya Ali! Sen dünyanın efendisisin ve ahiretin efendisisin, seni seven beni sever, beni seven Allah'ı sever. Senin düşmanın benim düşmanımdır ve benim düşmanım Allah'ın düşmanıdır. Benden sonra sana buğzedenin vay haline!” (Hâkim bu rivayeti Müstedrek'inde getirmiştir. 3: 128)

* Ebu Said Hudri'den şöyle rivayet edilmiştir: Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: Hasan ve Hüseyin cennet gençlerinin efendileridir, Fatıma cennet kadınlarının hanımefendisidir. (Nesai, Hasais-i Aleviyye kitabında (s. 24) bu rivayete yer vermiştir.)

* İmam Ali'den (a.s) şöyle rivayet edilmiştir: Resulullah (s.a.a) Fatıma'ya hitaben şöyle buyurdu: “Allah senin gazabından dolayı gazaplanır ve senin rızandan dolayı razı olur.” (Hakim bu rivayeti Müstedrek kitabında (3: 154) getirmiştir.)

* Seman'dan şöyle nakledilmiştir: Resulullah'ın (s.a.a) şöyle buyurduğunu duydum: “Hasan ve Hüseyin benim iki oğlumdur; o ikisini seven beni sevmiştir, beni seveni Allah sever; kimi Allah severse onu cennete sokar. Kim o ikisine buğzederse bana buğzetmiştir, bana buğzedene Allah buğzeder, kime Allah buğzederse onu ateşe sokar.” (Hâkim bu rivayeti Müstedrek'inde getirmiştir. 3: 166)

* Ebu Said'den şöyle rivayet edilmiştir: Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: “Canımı elinde bulunduran Allah'a yemin ederim ki kim Ehlibeyt buğzeden tek kişi yoktur ki Allah onu ateşe sokmamış olsun.” (Müstedrek-i Hâkim, 3:150)

Ehlibeytin menkıbeleri ve faziletlerine dair ayet ve rivayetler sayılamayacak kadar çoktur. Naklettiklerimiz hidayet arayışındaki kimse için kâfidir. Bunları aktarmadaki maksadımız Ehlibeyt sevgisi ve onlara saygının, hatta İslam ümmetinin tümüne onların velayetinin vacip olduğunu ispatlamaktır.

Ehlibeytin Kur'an'daki Faziletleri

Kur'n-ı Kerim, Ehlibeytin faziletlerinden ve ümmetin hayatındaki mümtaz konularından önemli pasajlar sunmuştur. Bu ayetler özellikle Yüce Resul ile masum Ehlibeyti arasındaki yakınlığı güçlü şekilde vurgulamıştır. Bu konuda Tathir ayeti ve Mübahele ayeti üzerinde ittifak olan Kur'ani şahitlerdendir. Kur'an Ehlibeytin velayet ve sevgisinin önemine de vurguda bulunmuş bunu Müslümanlara vacip kılmıştır. Meveddet ayetinde bu gerçek net olarak belirtilmiştir. Ehlibeytin fazilet ve menkıbelerine delalet eden, onların hakkında nazil olmuş birçok ayet vardır. Onlardan bir kısmını burada sunuyoruz:

1. فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ آبَاءَنَا وَآبَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ وَأَنْفُسَنَا وَأَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ

Sana gelen asıl bilgiden sonra, kim seninle bu konuda tartışır, de ki: “Geliniz, oğullarımızı ve oğullarınızı, kadınlarımızı ve kadınlarınızı, kendimizi ve kendinizi çağıralım, sonra da lanetleşelim; Allah'ın lanetinin yalancılara olmasını dileyelim.”(1)

Bu ilahi hitap Resulullah ile kendilerinin haklı olduklarını ve İslam'a karşı galip geleceklerini iddia eden Neciran Hıristiyanları arasında geçen münazaradan sonra gelmiştir. Bu ayete göre Resulullah onların iddialarını delille reddettiği halde teslim olmadıklarını görünce kendilerini mübaheleye çağırdı ve bunun neticesinde geri adım attılar; Resulullah ve Ehlibeytine karşı mübahele etmeleri halinde acı bir azaba uğrayacaklarını ve ebedi lanete duçar olacaklarını anladılar. Bu yüzden cizye vermeyi kabul edip mübaheleden vazgeçtiler. Bu kısma tüm detaylarıyla tarih, hadis, siyer ve tefsir kitaplarında açıklanmıştır.

Burada bizim için önemli olan ayetin mısralarıdır ki Allah onları böylesine büyük bir makama seçmiştir.

Tefsir, hadis ve siyer kitapları, bu ayeti kerimeye mısralık olarak Peygamberin seçtiği kişilerin Ali, Fatıma, Hasan ve Hüseyin oldukları konu-

..Ali İmran 61 (1)

sundaittifaketmişlerdir.(1)

Sad b. Ebu Vakkas'tan şöyle nakledilmiştir: “Geliniz, oğullarımızı ve oğullarınızı çağıralım” ayeti indiğinde Resulullah (s.a.a) Ali'yi, Fatıma'yı, Hasan'ı ve Hüseyin'i çağırıp şöyle dedi: “Allah'ım, bunlar benim Ehlibeytimdir.”(2)

Cabir b. Abdullah şöyle dedi: Ayetteki “kendimiz” Resulullah ve Ali'dir. “Oğullarımız” Hasan ve Hüseyin'dir. “Kadınlarımız” Fatıma'dır.(3) Benzer bir rivayeti de Şabi nakletmiştir.(4)

Benzer rivayeti Sahabe ve Tabiinden yaklaşık 24 kişi nakletmiş, 52'den fazla hadis ve tefsir âlimi getirmiştir.(5)

Zemahşeri ayette oğullar ve kadınların nefislerden önce zikredilmesine dikkat çekerek şöyle demiştir: Onları zikrederken öncelemekle makamlarındaki letafet ve konumlarındaki yakınlığa dikkat çekilmiştir; kendilerinden önce gelecek kadar kendilerine yakın oldukları vurgulanmıştır. Aba ashabının faziletine bundan daha güçlü bir delil olamaz ve bunda Peygamberin nübüvvetinin hakkaniyetine apaçık bir burhan vardır.(6)

فَوَقَّاهُمُ اللَّهُ شَرَّ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَلَقَّاهُمْ نَضْرَةً وَسُرُورًا * وَجَزَّاهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً ۚ وَحَرِيرًا

Allah da onları o günün kötülüğünden korur ve yüzlerine bir aydınlık ve içlerine bir sevinç verir. Sabretmelerine karşılık da onları cennet ve ipek (tengiysiler) ile mükâfatlandırır.(7)

Müfessirler ve muhaddisler bu ayetlerin özellikle Ehlibeyt hakkında;

.Bkz. Sahih-i Müslim, 4: 1871, Sünen-i Tirmizi, 5: 225/2999 (1)

.Müsned-i Ahmed, 1: 185, El-Müstedrek ala's- Sahiheyn, 3: 150 (2)

.Ed-Durr'ul-Mensur, 2: 38-39 (3)

.Esbab'un-Nuzul, Vahidi: 59 (4)

.Bkz. Teşyidu'l Müracaat, 1: 344-348 (5)

.Tefsir-i Keşşaf, 1: 369-370 (6)

.İnsan 11-12 (7)

Ali, Fatıma, Hasan ve Hüseyin'in miskine, yetime ve köleye sadaka vermeleri üzerine nazil olduğunda görüş birliği etmişlerdir. Kur'an'ın lafzının zahirinden de açık şekilde anlaşılmalıdır ki Yüce Allah onları cennet ve rızvanla müjdelemiştir. (1)

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا ۖ 3. تَسْلِيمًا

Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ediyorlar. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin, selâm edin. (2)

Bu ayette Yüce Allah, Peygambere salat-u selamı vacip kıldığı gibi onun Ehlibeytine de salat göndermeyi vacip kılmıştır. Bu, Peygamberle Ehlibeyti arasındaki yakınlığı göstermektedir. Nitekim bunu tathir ve meveddet ayetlerinde de görmüştük.

Üzerinde ittifak edilmiş sahih bir hadiste şöyle gelmiştir: Resulullah'a (s.a.a) sordular: Ey Allah'ın Resülü! Sana selam vermeyi anladık. Peki, sana salat nasıldır?

Peygamber (s.a.a) şu cevabı verdi: Şöyle deyin: "Allahumme Salli ala Muhammed ve ala Âli Muhammed kema salleyte ala İbrahime ve ala Âli İbrahim ve barik ala Muhammed ve ala Âli Muhammed kema barekte ala İbrahime ve ala Âli İbrahim inneke hamidun mecid." (3)

Şafii Ehlibeyte salat göndermenin farz oluşunu şu beyitle ifade etmiştir:

Ey Resulullah'ın Ehlibeyti, sizin sevginizi Allah, indirdiği Kur'an'da farz kıldı

Size salat etmeyenin namazının kabul edilmemesi, iftiharın en büyüğü olarak yeter. (4)

4. وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا

.Bkz. Tefsir-i Razi, 30: 243, Ruh'ul Meani, 29: 157-158 (1)

.Ahzab 56 (2)

.Sahih-i Buhari, 6: 217/291, Sahih-i Müslim, 1: 305/405-406 (3)

.Es-Sevaiku'l Muhrika: 148 (4)

Hep birlikte Allah'ın ipine sarılın.(1)

İmam Rıza (a.s) babasından, o da babalarından ve İmam Ali'den şöyle buyurduğunu nakletmişler: Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: Kim kurtuluş gemisine binmek, sağlam kulpa tutunmak ve Allah'ın sağlam ipine sarılmak istiyorsa Ali'yi sevmeli ve onun evlatlarından olan hidayet önderlerine uymalıdır.”(2)

Nitekim İmam Cafer Sadık da (a.s) Allah'ın “*hep birlikte Allah'ın ipine sarılın ve bölünüp parçalanmayın*” sözü hakkında şöyle buyurmuştur: “Allah'ın ipimizdir.”(3)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ 5.

Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakının ve doğrularla beraber olun.(4)

İmam Bakır'dan bu ayet hakkında şu sözü gelmiştir: “Muhammed Ehlibeytiyle beraber olun.”(5)

Abdullah b. Ömer'den şöyle gelmiştir: “Allah Teala “Allah'a karşı gelmekten sakının” buyurarak Muhammed'in ashabının hepsine Allah'tan korkmalarını emretti ve sonra onlara “doğrularla beraber olun” buyurdu. Yani Muhammed ve Ehlibeytiyle beraber olun.”(6)

فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ 6.

Eğer bilmiyorsanız zikir ehline sorun.(7)

İmam Bakır'dan (a.s) şöyle nakledilmiştir: Bu ayet indiğinde... Ali (a.s)

.Âli İmran 103 (1)

.Şevahidu't-Tenzil, 1: 168/177 (2)

.Hasaisu'l Vahyi'l Mubin: 183, 15. Fasil; El- Emali et-Tusi, 1: 278/51 (3)

.Tevbe 119 (4)

.Tercümetu'l İmam Ali (a.s) min Tarih-i Medineti Dımeşk, 2: 421/930 (5)

Menakib-i Âli Ebi Talib, İbni Şehraşub, 3: 111, Daru'l Ezva- Beyrut, 2. (6)

.Baskı

.Nahl 43, Enbiya 7 (7)

şöyle buyurdu: “Yüce Allah’ın, kitabında kastettiği zikir ehli biziz.”(1)

7. إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ

Sen ancak bir uyarıcısın. Her kavim için de bir yol gösteren vardır.(2)

İmam Bakır’dan (a.s) bu ayet hakkında şöyle gelmiştir: “Resulullah (s.a.a) uyarıcıdır ve her zaman için bizden (Ehlibeytten) insanlara Peygamberin getirdiği yolu gösteren bir yol gösterici vardır. Peygamberden sonra birbiri ardınca gelen vasiler ve yol göstericileri...”(3)

8. وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ

Oysa onun gerçek manasını ancak Allah ve ilimde derinleşmiş olanlar bilir.(4)

İmam Sadık’tan (a.s) nakledilen rivayete göre şöyle buyurmuştur: “İlimde derinleşmiş olanlar Emirulmuminin ve ondan sonra gelen imamlardır.”(5)

.Tefsir-i Taberi, 14: 108, Hasaisu’l Vahy’il Mubin: 229, 22. Fasil (1)

.Rad 7 (2)

.Usul-u Kâfi, 1: 191-192, 2. Bab, İmamlar yol göstericileridir (3)

.Âli İmran 7 (4)

Usul-u Kâfi, 1: 213/ 3. Babu Enne’l- Eimmete Aleyhimusselam Hu- (5)

.mu’r-Rasihune fi’l İlmi

